

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ
УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНІ
ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ
ЕКОНОМІКИ В
УКРАЇНІ

2017 РІК

ЗМІСТ

1.	ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ у 2017 році	3
2.	ПОЛІПШЕННЯ БІЗНЕС-КЛІМАТУ	16
3.	БОРОТЬБА З ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ діяльністю	24

У 2017 році рівень
тіньової економіки
склав 31% від обсягу
офіційного ВВП

ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ У 2017 РОЦІ

За попередніми розрахунками Мінекономрозвитку **рівень тіньової економіки у 2017 році склав 31% від обсягу офіційного ВВП, що на 4 в.п.¹ менше за показник 2016 року.**

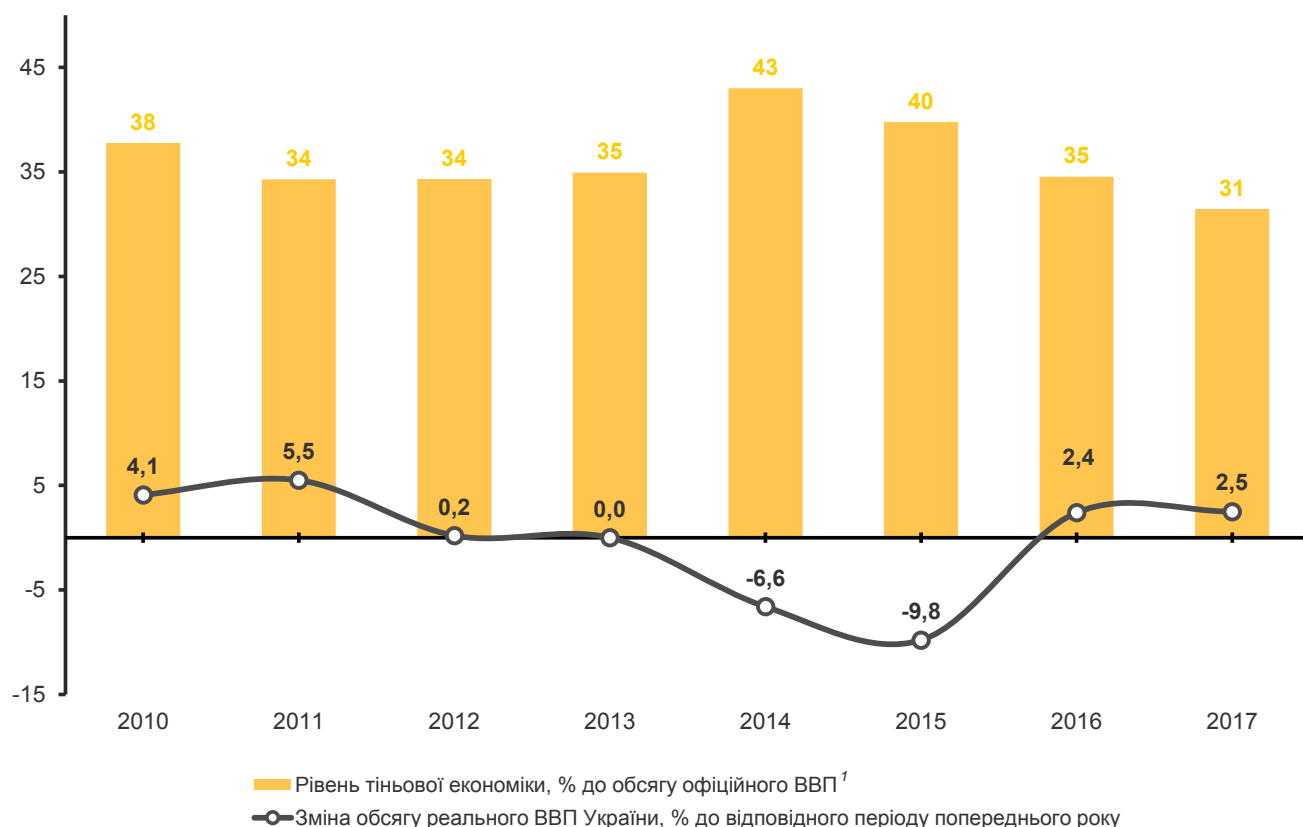

Рис. 1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від обсягу офіційного ВВП) і темпи приросту/зниження рівня реального ВВП (у % до відповідного періоду попереднього року)

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Довідково: розрахунок рівня тіньової економіки здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій розрахунку рівня тіньової економіки, затверджених наказом Мінекономіки від 18.02.2009 № 123.

¹ Оцінка інтегрального рівня тіньової економіки в Україні у 2017 році є попередньою. Наразі оцінку рівня тіньової економіки за одним з чотирьох методів розрахунку – методом збитковості підприємств – здійснено з використанням наявних статистичних даних про фінансові результати діяльності до оподаткування великих та середніх підприємств (без малих підприємств, мікропідприємств, банків) без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя, а також частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Після оприлюднення Держстатом остаточних статистичних даних про фінансові результати діяльності підприємств до оподаткування (за повним колом підприємств) оцінку рівня тіньової економіки в Україні за підсумком 2017 року буде уточнено.

Детінізація економіки за підсумком 2017 року стала наслідком:

- збереження відносної макрофінансової стабільності в умовах реалізації політики, спрямованої на розширення внутрішнього попиту, а також диверсифікації ринків збуту;

Довідково: за уточненими даними Держстату реальне зростання ВВП за підсумком 2017 року склало 2,5% (порівняно з 2016 роком).

Інфляція на споживчому ринку в цілому за 2017 рік хоча і перевищила рівень 2016 року та становила 13,7%, проте інфляційні процеси у 2017 році в основному були спричинені:

специфічними обставинами у сільському господарстві (через нижчу врожайність окремих сільськогосподарських культур внаслідок несприятливих погодних умов у період вегетації, дозрівання та проведення збору; складну епізоотичну ситуацію у тваринництві);

певною інерцією перенесення ефекту зростання витрат у виробництві на кінцеві споживчі ціни, який посилювався високою динамікою сировинних та продовольчих цін на світовому ринку.

Утім темпи зростання цін виробників у 2017 році зменшилися більше ніж удвічі порівняно з 2016 роком (16,5% та 35,7% відповідно).

Відносно стабільним був і курс гривні відносно долара США. В цілому за рік девальвація становила 4,9% (за 2016 рік знецінення склало 11,9%). Упродовж лютого-серпня 2017 року тривала ревальваційна динаміка обмінного курсу гривні (за цей період офіційний середньомісячний курс гривні до долара США ревальвує на 5,6%). Починаючи з вересня 2017 року відбувалося знецінення гривні до долара США (упродовж вересня-грудня – на 7,3 %), обумовлене переважно дією тимчасових, у тому числі сезонних, чинників. Зокрема, девальвація гривні була пов'язана зі зростанням попиту на неї в умовах підвищення цін на нафту на світовому ринку, активної купівлі українськими компаніями валюти для повернення та обслуговування кредитів перед нерезидентами. При цьому платіжний баланс країни був зведений з профіцитом у розмірі 2,6 млрд. дол. США, міжнародні резерви НБУ зросли до 18,8 млрд. дол. США, дефіцит державного бюджету не перевищив межі, визначені законом, і становив 47,9 млрд. грн. (1,6% від ВВП).

- збереження високого рівня ділової активності бізнесу в умовах покращення очікувань та рівня сприйняття українських реформ у світі;

За даними НБУ у IV кварталі 2017 року індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців склав 115,2% (у III кварталі 2017 року – 117,4%). Високі темпи зростання економічної активності підприємств зберігались завдяки очікуваному ними зростанню загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва та збереженню високих показників щодо інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар.

Тенденцію до поступового зміцнення конкурентних переваг України у міжнародному середовищі засвідчило покращення позицій України у рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності (ГІК) 2017/2018 (на 4 пункти до 81 місця серед 137 країн світу).

Свідченням результативності реформ з дерегуляції економіки стало покращення позиції України у рейтингу “Doing Business 2018” порівняно з результатом у попередньому рейтингу – 4 позиції до 76 місця серед 190 країн.

- зниження інвестиційних ризиків на тлі відносної макрофінансової стабілізації та продовження процесів реформування економіки.

Довідково: за підсумком 2017 року зростання обсягів капітальних інвестицій становило 22,1%, і супроводжувалось розвитком інвестиційно-спрямованих галузей промисловості та будівництва (на 26,3%).

Водночас динаміка детінізації стримується нерозв’язаними проблемами, які негативно позначаються на розвитку економіки країни в цілому. Це, зокрема:

- низька довіра до інститутів влади;

Довідково: відповідно до Звіту про Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) 2017/2018 функціонування державних та суспільних установ залишається одним з конкурентних “провалів” економіки України (118 місце серед 137 країн). Низька позиція у рейтингу за даним субіндексом засвідчує, що адміністративні та правові умови, в яких діють суб’єкти господарювання, залишаються несприятливими через незмінно високий рівень корупції, відсутність незалежності у функціонуванні судової системи та належного захисту прав інтелектуальної власності.

- збереження значних викликів стабільності фінансової системи країни;

Довідково: за інформацією НБУ протягом 2017 року скоротилась кількість платоспроможних банків (з 96 до 82 станом на 01.01.2018). За інформацією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 02.01.2018 тимчасову адміністрацію введено у 2 банках (КБ “Фінансова ініціатива”, Родовід Банк, Банк “Юнісон”), в стадії ліквідації знаходилось 92 банки.

Значним був рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет України (за підсумком 2017 року рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет становив 34,1%; за підсумком 2016 року – 32,8%).

Чималим залишався також обсяг державного та гарантованого державного боргу (станом на 01.01.2018 він становив 71,8% від ВВП, станом на 01.01.2017 – 81,0% від ВВП).

- наявність непідконтрольних владі територій, утворених у ході військової агресії на території країни.

Отже, результативність процесу детінізації економіки є похідною від спроможності держави створити сприятливі умови для нарощення суб’єктами господарювання економічної активності в легальній економіці внаслідок дієвих реформ, спрямованих на поліпшення інвестиційного та підприємницького клімату в країні.

Динаміка рівня тіньової економіки за окремими методами

Усі методи, з використанням яких здійснюється оцінка рівня тіньової економіки, показали зменшення рівня порівняно з 2016 року. Зокрема:

- метод “витрати населення – роздрібний товарооборот” зафіксував зменшення рівня тіньової економіки також на 4 в.п. (до 47% від обсягу офіційного ВВП);
- електричний та монетарний методи показали зменшення рівня тіньової економіки на 3 в.п. кожний і склали відповідно 28% та 24% від обсягу офіційного ВВП;
- за методом збитковості підприємств рівень тіньової економіки зменшився на 2 в.п. (до 20% від обсягу офіційного ВВП)¹.

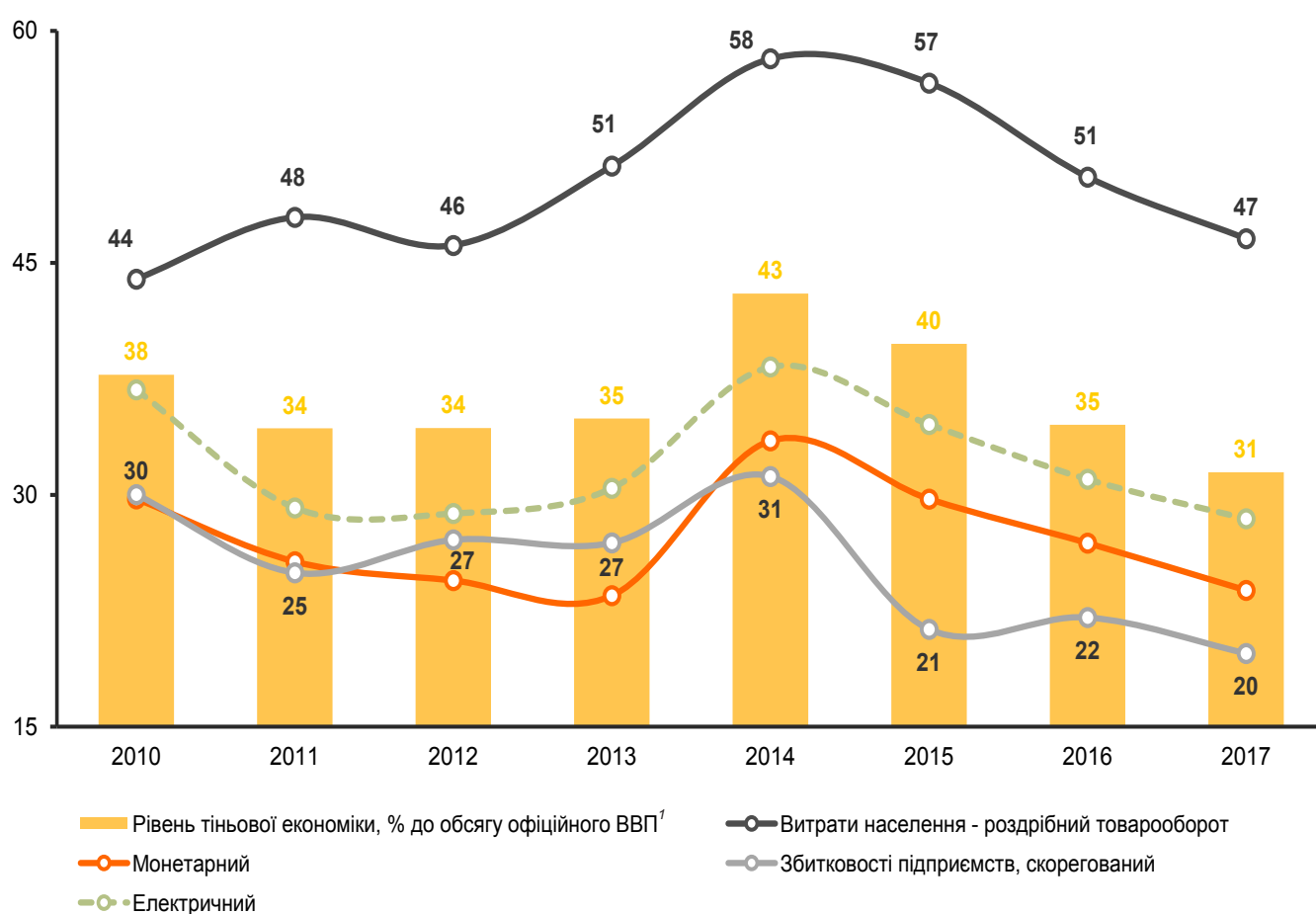

Рис. 2. Динаміка рівня тіньової економіки за окремими методами, % від обсягу офіційного ВВП¹

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

Довідково: кожен метод розрахунку рівня тіньової економіки охоплює певну сферу національної економіки (з відповідно різною часткою в ній нелегального сектору). Тому лише інтегральний показник рівня тіньової економіки є комплексним індикатором, що повною мірою характеризує таке явище, як тіньова економіка.

Рівень тіньової економіки, розрахований за методом збитковості підприємств, у 2017 році склав 20% від рівня офіційного ВВП

Метод
збитковості
підприємств

Показник рівня тіньової економіки, розрахований за **методом збитковості підприємств**, за підсумком 2017 року склав 20%¹ від обсягу офіційного ВВП, що на 2 в.п. менше, ніж у 2017 році.

Довідково: відповідно до методології розрахунку за методом збитковості підприємств тенденція до збільшення рівня тіньової економіки формується в умовах збільшення обсягу збитків або зменшення обсягу прибутків суб'єктів господарювання.

Динаміка рівня тіньової економіки за цим методом сформувалась в умовах дії у 2017 році таких чинників:

✓ стимулюючих:

- сприятливої зовнішньої кон'юнктури для товарів вітчизняного експорту;

Довідково: за даними Світового банку ціни на залізну руду упродовж 2017 року порівняно з 2016 роком зросли на 22,8% (за 2016 рік – лише на 4,6%).

- ревальваційної динаміки зміни офіційного курсу гривні до долара США (що тривала упродовж лютого-серпня 2017 року), яка позитивно впливала на проміжні та інвестиційні витрати, що, у свою чергу, сприяло підвищенню інвестиційної активності суб'єктів господарювання.

Довідково: коливання, яких зазнав обмінний курс гривні упродовж 2017 року, порівняно з попередніми роками, характеризувався тяжінням до поступової стабілізації його динаміки і зменшення пікових відхилень. Так, варіація² курсу гривні на міжбанківському ринку впродовж 2017 року становила 2,1% порівняно з 2,8% у 2016 році.

² Коефіцієнт варіації — відносна величина, що служить для характеристики коливання (мінливості) ознаки. Являє собою відношення середнього квадратичного відхилення до середнього арифметичного, виражається у відсотках. Варіювання вважається слабким для валютного курсу, якщо коефіцієнт варіації <0,4%, якщо значення від 0,44 до 1% — то середнім, і значним при величині >1%.

✓ дестимулюючих:

- тимчасове припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей (“транспортної блокади”), що, у свою чергу, обумовило погіршення результатів від виробничої та фінансової діяльності гірничо-металургійного комплексу та електроенергетики;
- нижчої врожайності окремих сільськогосподарських культур внаслідок несприятливих погодних умов у період вегетації, дозрівання та проведення збору;
- складної епізоотичної ситуації у тваринництві.

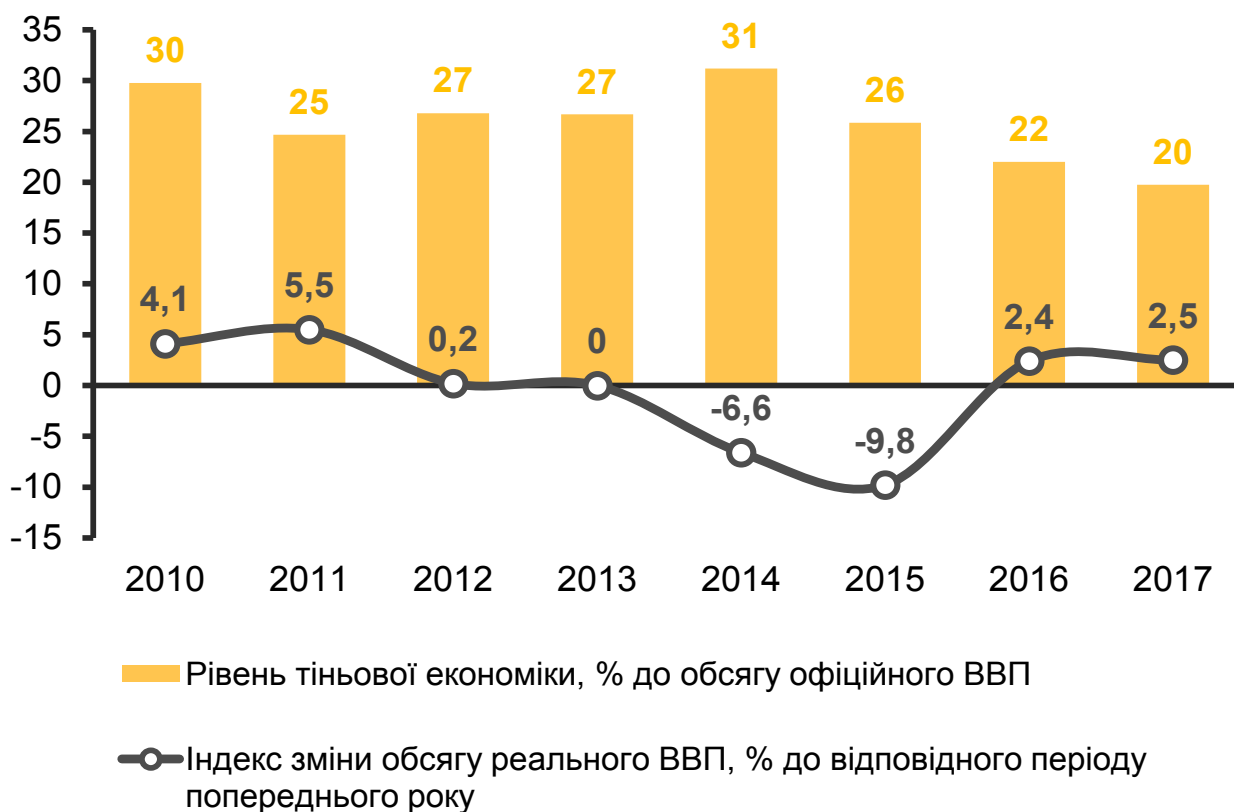

Рис. 3. Динаміка рівня тіньової економіки за методом збитковості підприємств, у % до рівня офіційного ВВП¹

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Динаміка рівня тіньової економіки в розрізі видів економічної діяльності у 2017 році була різноспрямованою.

Тенденція до **зменшення рівня тіньового сегменту** за підсумком 2017 року збереглася у чотирьох агрегованих ВЕД – у переробній промисловості (на 7 в.п. порівняно з 2016 роком), у добувній промисловості (на 1 в.п.), у ВЕД “Фінансова та страхова діяльність” (на 2 в.п.) та у ВЕД “Операції з нерухомим майном” (на 4 в.п. відповідно).

У решти основних агрегованих видах економічної діяльності за підсумком 2017 року спостерігалось збільшення рівня тіньової економіки:

Рівень тіньової економіки у видах економічної діяльності за методом збитковості підприємств

- в оптовій та роздрібній торгівлі – на 1 в.п.
- у будівництві – на 2 в.п.;
- у сільському, лісовому та рибному господарстві – на 5 в.п.;
- у ВЕД “Транспорт, складське господарство, поштова та кур’єрська діяльність” – на 7 відсоткових пунктів.

Порядок розміщення ВЕД за величиною частки тіньового сегменту порівняно з 2016 роком суттєвих змін не зазнав. При цьому відбулася зміна “лідера” у переліку найбільш тінізованих ВЕД: якщо у 2016 році найбільший рівень тіньової економіки (42% від обсягу ВДВ у ВЕД) було зафіксовано у ВЕД “Операції з нерухомим майном”, то у 2017 році зазначений перелік вкотре очолила добувна промисловість (39% від обсягу ВДВ у ВЕД), що обумовлено (поряд з дією традиційного для даного ВЕД чинника – збереження високого рівня монополізації на ринку продукції) – зростанням обсягу збитків, отриманих підприємствами зазначеного ВЕД за підсумком 2017 року. Слід також зазначити, що темпи збільшення обсягу прибутків, отриманих підприємствами добувної промисловості за підсумком 2017 року були більшими, ніж темпи зростання обсягу отриманих ними збитків, що, у свою чергу, обумовило зменшення рівня тіньової економіки у ВЕД порівняно з 2016 роком (на 1 відсотковий пункт).

Традиційно низьким рівень тіньової економіки залишився у ВЕД “Сільське, лісове та рибне господарство”. Проте через нижчу врожайність окремих сільськогосподарських культур (внаслідок несприятливих погодних умов у період вегетації, дозрівання та проведення збору) та складну епізоотичну ситуацію у тваринництві підприємства даного ВЕД зазнали суттєвих збитків за підсумком 2017 року (обсяг збитків збільшився у 9,2 разів порівняно з обсягом 2016 року), що, насамперед, і зумовило збільшення рівня тіньової економіки у даному ВЕД (на 5 в.п. до 14% від обсягу ВДВ у зазначеному ВЕД).

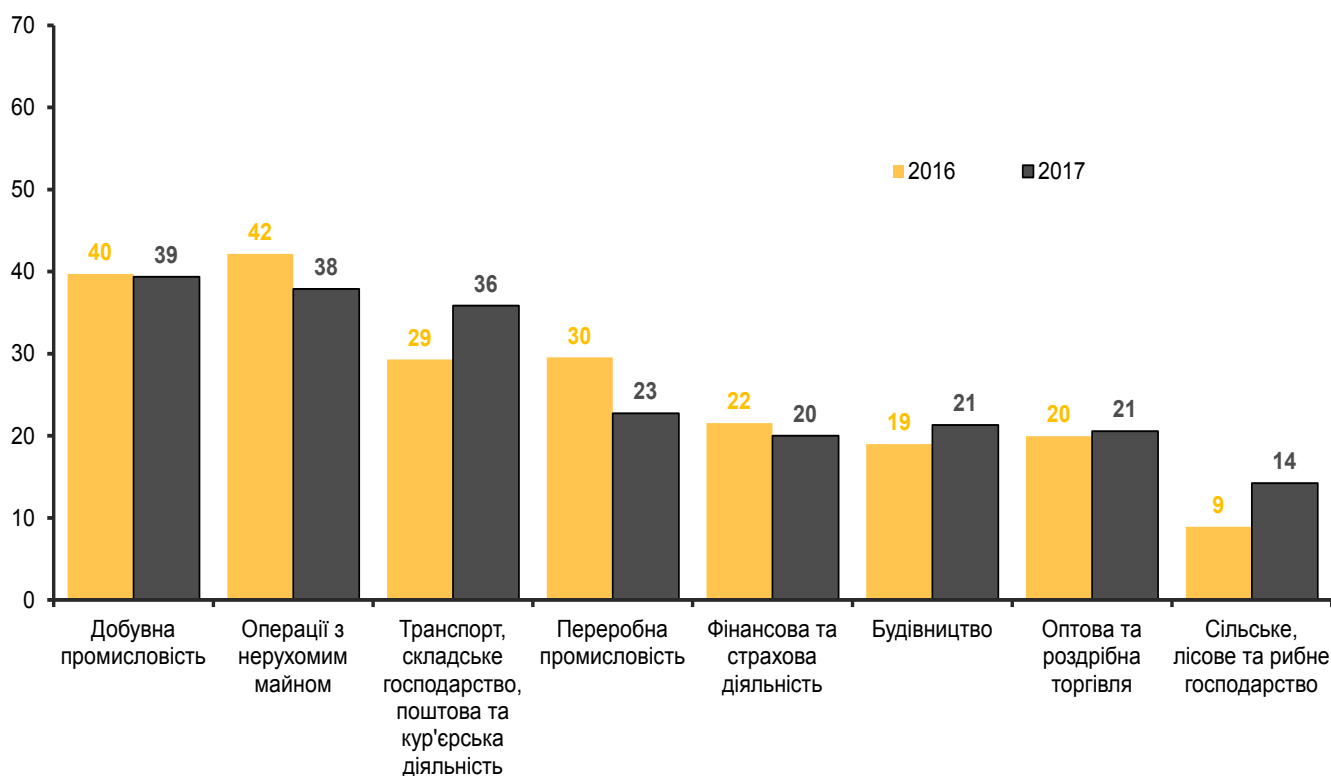

Рис. 4. Рівень тіньової економіки за видами економічної діяльності, % від обсягу офіційного ВДВ відповідного ВЕД¹

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

.....

Лідерами у детінізації відносин серед ВЕД за підсумком 2017 року стали переробна промисловість, ВЕД “Операції з нерухомим майном” та ВЕД “Фінансова та страхова діяльність”.

Зменшення рівня тіньової економіки у переробній промисловості за підсумком 2017 року склало 7 в. п. (до 23% від обсягу ВДВ у ВЕД), що обумовлено збільшенням обсягу прибутків підприємств галузі порівняно з 2016 роком у 1,4 разів (до 94,9 млрд. грн. у 2017 році) при скороченні обсягу отриманих збитків у 1,2 разів (до 76,4 млрд. грн. відповідно).

Довідково: зза даними Держстату у 2017 році тенденція до скорочення збитків підприємств збереглася у таких основних видах переробної промисловості, як: виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів; виробництво хімічних речовин і хімічної продукції; виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів; виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції; машинобудування; виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування. Результатом збереження зазначеної тенденції стало отримання позитивного сальдованого фінансового результату діяльності підприємств переробної промисловості за підсумком 2017 року у розмірі 18,5 млрд. грн. проти негативного у 2016 році у розмірі 28,6 млрд. грн.

Найбільший позитивний фінансовий результат отримано підприємствами галузей:

виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – у розмірі 12,9 млрд. грн. (“-” 5,5 у 2016 році);

машинобудування – у розмірі 7,6 млрд. грн. (0,8 млрд. грн. відповідно).

Рівень тіньової економіки у ВЕД “Операції з нерухомим майном” зменшився порівняно з 2016 роком на 4 в.п. (до 38% від ВДВ у зазначеному ВЕД), що обумовлено, насамперед, збільшенням обсягу отриманих підприємствами ВЕД прибутків у 1,4 разів (до 7,5 млрд. грн. за підсумком 2017 року) при скороченні обсягу отриманих збитків у 1,7 разів (до 11,3 млрд. грн. відповідно). Зменшилась також частка збиткових підприємств (на 4,5 в.п.) до 38,3% до загальної кількості підприємств у 2017 році.

Зменшення рівня тіньової економіки у ВЕД “Фінансова та страхова діяльність” за підсумком 2017 року склало 2 в. п. (до 20% від обсягу ВДВ у ВЕД), що обумовлено збільшенням обсягу прибутків підприємств ВЕД порівняно з 2016 роком майже удвічі (до 18,2 млрд. грн. у 2017 році) при скороченні обсягу отриманих збитків у 1,6 разів (до 3,5 млрд. грн. відповідно).

Найбільше збільшення рівня тіньової економіки за підсумком 2017 року спостерігалось у ВЕД “Транспорт, складське господарство, поштова та кур’єрська діяльність” (на 7 в.п. до 36% від обсягу ВДВ у зазначеному ВЕД), що стало наслідком погіршення фінансових результатів діяльності підприємств ВЕД: в умовах тимчасового припинення переміщення вантажів через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей (“транспортної блокади”) обсяг отриманих підприємствами ВЕД збитків збільшився у 3,6 разів (до 41,1 млрд. грн.) порівняно з 2016 роком.

Рівень тіньової економіки за методом “витрати населення – роздрібний товарооборот” у 2017 році склав 47%

Метод
“витрати
населення –
роздрібний
товарооборот”

Найбільший рівень тіньової економіки традиційно показав метод **“витрати населення – роздрібний товарооборот” – 47%** від обсягу офіційного ВВП. Водночас порівняно з показником 2016 року він зменшився на 4 в.п., що обумовлено зростанням обсягу продажу населенню споживчих товарів у легальному секторі більшими темпами (на 6,2% порівняно з обсягом 2016 року), ніж обсягу скорегованих грошових витрат населення на придбання споживчих товарів (“+” 3,4% відповідно).

Тенденція до зменшення рівня тіньової економіки за цим методом, започаткована у 2016 році в умовах зменшення навантаження на фонд оплати праці (внаслідок застосування ставки ЄСВ у розмірі 22%), збереглася упродовж 2017 року завдяки розширенню споживчого попиту населення на тлі підвищення рівня реальної заробітної плати в економіці (з 01.01.2017 до 3200 грн.), який в умовах стриманої цінової динаміки задовольнявся переважно у легальному сегменті роздрібної торгівлі.

Довідково: зростання реальної (з урахуванням інфляції) заробітної плати за підсумком 2017 року склало 19,1% до 2016 року.

Номінальна середньомісячна заробітна плата штатних працівників у 2017 році збільшилася на 37,1% до 7104 гривень.

Удосконалений Мінекономрозвитку метод **“витрати населення – роздрібний товарооборот і послуги”** також зафіксував зменшення рівня тіньової економіки відносно показника 2016 року, проте воно було незначним – 1 відсотковий пункт (до 55% від обсягу офіційного ВВП). Зазначене свідчить про високу ймовірність згасання позитивного впливу від підвищення рівня реальної заробітної плати на модель споживчої поведінки населення на ринку товарів і послуг у наступному році.

Довідково:

метод “витрати населення – роздрібний товарооборот” удосконалено шляхом:

дооцінки обсягів “тіньових” комерційних послуг, що надаються населенню суб’єктами господарювання;

включення у розрахунок обсягу продажу домогосподарствами сільськогосподарської продукції на неформальних ринках.

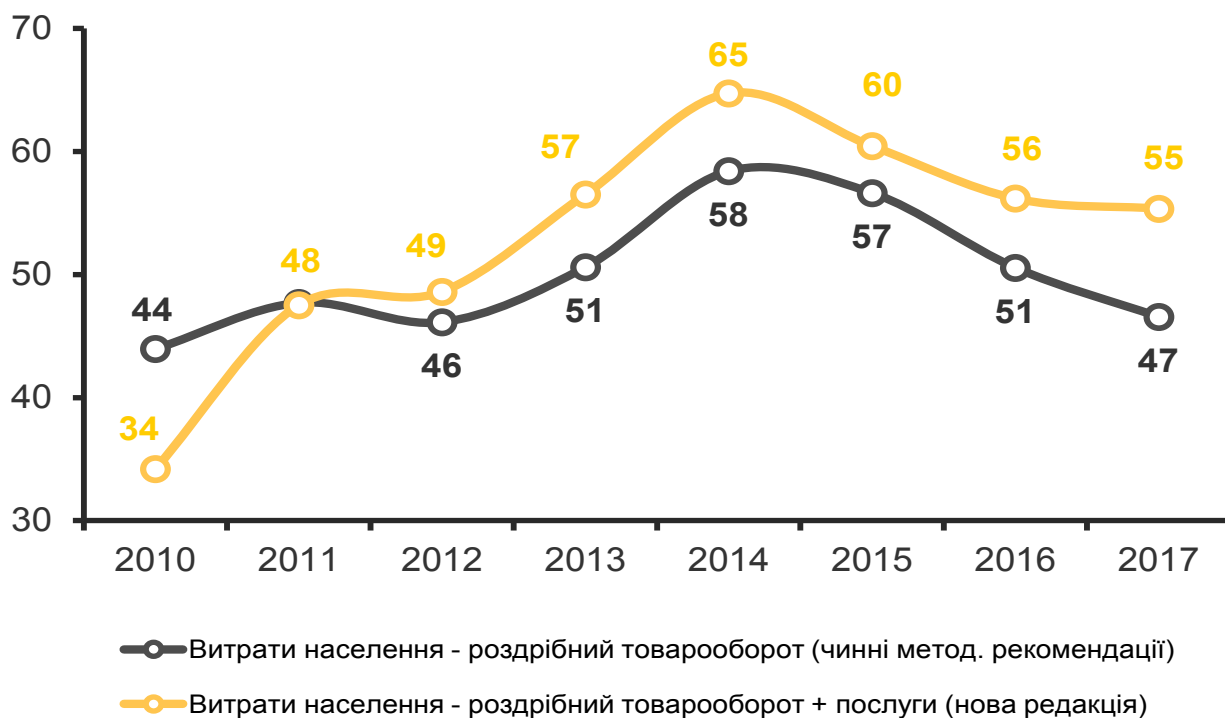

Рис. 5. Рівень тіньової економіки за чинною та удосконаленою редакцією методу “витрати населення – роздрібний товарооборот”, % від обсягу офіційного ВВП

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

Електричний
метод

Рівень тіньової
економіки за
електричним методом
у 2017 році склав 28%

Рівень тіньової економіки, розрахований з використанням **електричного методу**, зменшився порівняно з 2016 роком на 3 в.п. і склав **28%** від обсягу офіційного ВВП. Відповідно до методології розрахунку зменшення рівня “тіні” за цим методом отримане в результаті збільшення обсягу реального ВВП у 2017 році (на 2,5% відносно показника 2016 року) більшими темпами, ніж обсягу внутрішнього споживання електроенергії, за вирахуванням споживання на комунально-побутові потреби (на 1,6% відповідно).

Довідково: методологія розрахунку рівня тіньової економіки за електричним методом полягає в порівнянні приросту внутрішнього споживання електроенергії (за вирахуванням споживання на комунально-побутові потреби), скоригованого на коефіцієнт рівня НТП, досягнутого у реальному секторі економіки при споживанні всіх видів ПЕР, з приростом ВВП: якщо має місце перевищення приросту (менше падіння) внутрішнього споживання електроенергії над приростом (падінням) ВВП – вважається, що електроенергія спрямовується на виробництво у тіньовому секторі.

Рис. 6. Рівень тіньової економіки за електричним методом, у % до обсягу офіційного ВВП

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку

Рівень тіньової економіки, розрахований за монетарним методом, у 2017 році склав 24%

Рівень тіньової економіки, розрахований з використанням **монетарного методу, скоротився** порівняно з показником 2016 року **на 3 в.п. до 24%** від обсягу офіційного ВВП.

Зменшення рівня тіньової економіки зафіксував також удосконалений Мінекономрозвитку монетарний метод (методологічні положення розрахунку за яким наразі апробуються) (на 2 в.п. до 38% від обсягу офіційного ВВП), що на тлі скорочення, хоча і незначного, питомої ваги обсягу готівкових коштів у грошовій масі (27,5% станом на 31.12.2017 проти 28,5% станом на 31.12.2016) в умовах обслуговування розширеного споживчого попиту населення у звітному періоді – є адекватною оцінкою процесів детінізації за цим методом. адекватною оцінкою процесів детінізації за цим методом.

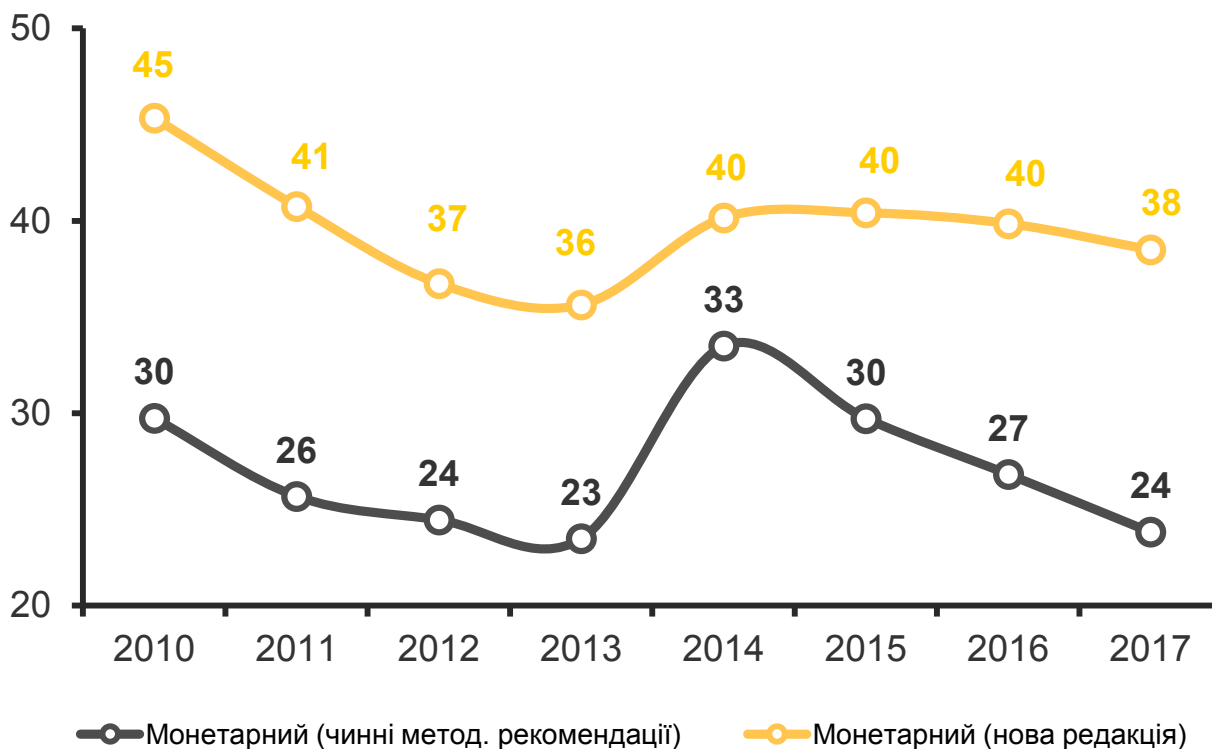

Рис. 7. Рівень тіньової економіки за чинною та удосконаленою редакцією монетарного методу, % від обсягу офіційного ВВП

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку

Довідково:

монетарний метод удосконалено шляхом внесення таких змін:

за базовий рік прийнято умовний рік, в якому всі операції здійснюються на безготівковій основі. Як наслідок, обсяг готівкових коштів дорівнює “нулю” ($M0b = 0$), й, відповідно, рівень тіньової економіки також є нульовим. За таких умов будь-яке збільшення обсягу готівки створює потенційні можливості для розвитку тіньової економіки;

з методичних положень розрахунку рівня тіньової економіки за монетарним методом виключено модифікований метод (який згідно з чинною редакцією Методичних рекомендацій розрахунку рівня тіньової економіки є складовою частиною монетарного методу).

Однією з основних загроз, яку представляє тіньова економіка для економічної системи, є спотворення законів та інструментів ринку, що призводить до неефективності механізмів стимулювання економіки, стримуючи економічний розвиток країни. Тому зусилля Уряду країни мають у першу чергу концентруватися на запровадженні заходів, спрямованих на мінімізацію впливу системних чинників тінізації економіки, які залишаються актуальними, а саме:

Системні фактори тінізації національної економіки

- **високий рівень корупції;**

Довідково: за даними рейтингу “Індекс сприйняття корупції 2017” за рівнем корупції Україна посідає 130 місце із 180 країн.

- **низька ефективність функціонування органів судової системи;**

Довідково: рівень незалежності судової влади та рівень ефективності правової системи в арбітражному врегулюванні оцінюються міжнародними експертами надзвичайно низько (відповідно на 129 і 116 місцях у рейтингу ГІК 2017/2018).

- **недостатній захист прав на рухому та нерухому власність, включаючи права на фінансові активи;**

Довідково: за даними рейтингу ГІК 2017/2018 Україна знаходиться на 128 місці за рівнем захисту прав власності та на 119 місці за рівнем захисту прав інтелектуальної власності.

- **непередбачуваність змін у податковому законодавстві,** що спричиняє збільшення кількості помилок економічних суб'єктів при нарахуванні та сплаті податків і зборів.

**ПОЛІПШЕННЯ
БІЗНЕС-КЛІМАТУ**

ПОЛІПШЕННЯ БІЗНЕС-КЛІМАТУ

З метою усунення адміністративно-регуляторних бар'єрів, які стримують діяльність суб'єктів господарювання, упродовж 2017 року органами державної влади вживалися заходи за такими напрямками:

- **СПРОЩЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ДЕРЕГУЛЯЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:**

створено правові підстави для участі України в програмі ЄС “Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME (2014-2020))”, що сприятиме поліпшенню бізнес-середовища та розвитку малого і середнього підприємництва в Україні (Закон України від 22.02.2017 №1904-VIII “Про ратифікацію Угоди між Урядом України і Європейським Союзом про участь України в програмі ЄС “Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME) (2014-2020)””);

спрощено механізм державного регулювання використання печаток у господарській діяльності (виключено: вимогу щодо обов'язкового використання печаток незалежно від їх наявності у суб'єктів господарювання; можливість визнання документа (угоди, угоди) недійсним (неукладеним, недосконалим) у зв'язку з відсутністю відбитка печатки; необхідність використання печаток у взаєминах суб'єктів господарювання з державними органами та органами місцевого самоврядування (Закон України від 23.03.2017 №1982-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами – підприємцями”, набув чинності 19.07.2017). На виконання цього Закону внесено зміни до низки постанов Кабінету Міністрів України в частині виключення вимоги про обов'язкове використання печаток (незалежно від їх наявності в суб'єктів господарювання) та необхідності використання печаток у взаємовідносинах суб'єктів господарювання з державними органами виконавчої влади (постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2017 №893 “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо використання печаток”);

покращено умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності шляхом спрощення і прискорення проведення митних формальностей та удосконалення механізму повернення суб'єктам господарювання надміру сплачених митних платежів (постанова Кабінету Міністрів України від 11.01.2017 №27 “Про внесення змін до Положення про митні декларації”);

створено умови для забезпечення прозорості процесу повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ із затвердженням Порядку ведення Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ (постанова Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 №26, набрала чинності у повному обсязі 01.04.2017);

удосконалено систему надання послуг з аварійно-рятувального обслуговування суб'єктів господарювання та окремих територій, забезпечено доступність і конкуренцію на ринку цих послуг (постанова Кабінету Міністрів України від 11.01.2017 №5 “Про затвердження Порядку здійснення постійного та обов'язкового аварійно-рятувального обслуговування суб'єктів господарювання, галузей та окремих територій”);

створено сприятливі умови для ведення господарської діяльності операторами ринку медичних виробів внаслідок удосконалення Порядку декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення (постанова Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 №43 “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2008 р. №955 і від 2 липня 2014 р. №240”);

усунуено втручання органів державної влади в господарські відносини у сфері залізничного транспорту та створено рівні економічні умови для всіх суб'єктів господарювання, які забезпечують здійснення залізничних вантажних перевезень (розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.02.2017 №64-р “Про визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2012 р. №209”);

створено чіткий механізм правового регулювання у сфері ліцензування господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів повітряним транспортом (постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 №134 “Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів повітряним транспортом”);

зменшено перелік відомостей, необхідних для отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики (постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1105 “Про внесення змін у додаток 2 до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики”);

надано можливість суб'єктам господарювання реалізувати право на отримання розстрочення сплати ПДВ при ввезенні на митну територію України устаткування та обладнання для використання у деревообробному виробництві та для виробництва медичних виробів (постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 №196 “Питання надання розстрочення сплати податку на додану вартість під час ввезення на митну територію України устаткування та обладнання”);

пом'якшено тимчасові валютні обмеження з метою створення умов для збільшення обсягів продажу продукції українського виробництва покупцям-нерезидентам: НБУ звільнив від обов'язкового продажу надходження в іноземній валюті від нерезидентів у разі, якщо кошти надходять як грошове забезпечення (гарантійний внесок, застава, завдаток, депозит, гарантія) участі в аукціонах, торгах або тендерах, та надав банкам можливість купувати для клієнтів іноземну валюту, не враховуючи до загальної суми наявного на рахунках резидента залишку валюти, який надійшов як грошове забезпечення від нерезидента для участі в торгах, тендерах або аукціонах (постанова Правління НБУ від 22.02.2017 №13 “Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 13 грудня 2016 року №410”, набула чинності 23.02.2017);

удосконалено процедуру відкриття відомостей про містобудівну документацію для вільного доступу юридичних та фізичних осіб з метою пришвидшення пошуку та оформлення земельних ділянок для інвестиційного освоєння (*постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №354 “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. №559 і від 21 жовтня 2015 р. №835”*);

запроваджено електронний сервіс, що дає можливість фізичним та юридичним особам вільного доступу через мережу Інтернет до Державного реєстру обтяжень рухомого майна з метою отримання відомостей про державну реєстрацію виникнення, зміну або припинення обтяжень рухомого майна (*постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №386 “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань надання інформації з Державного реєстру обтяжень рухомого майна”*);

затверджено ряд технічних регламентів, якими, зокрема, передбачено запровадження системи енергетичного маркування, що відповідає вимогам оновленого європейського законодавства у цій сфері та дозволяє: забезпечити ефективне використання енергетичних ресурсів при використанні побутових електроприладів; суттєво підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняних виробників на внутрішньому та міжнародному споживчих ринках; контролювати та не допустити на ринок України неефективне обладнання (*постанови Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №359 “Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування телевізорів”, №360 “Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування кондиціонерів повітря”, від 31.05.2017 №380 “Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування побутових барабанних сушильних машин”, № 381 “Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування пилососів”*);

запроваджено щоквартальне розміщення на веб-сайті Мін’юста інформації щодо кількості правочинів з нерухомістю (за кожним окремим видом правочинів) (*наказ Мін’юста від 24.03.2017 № 951/5 “Про затвердження форми звітності (щоквартальна) “Інформація щодо кількості посвідчених правочинів (договорів) з нерухомістю”*);

унормовано питання забезпечення прозорості ведення бізнесу для суб’єктів господарювання, які використовують підакцизні товари у якості сировини для виробництва етилену шляхом приведення Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, авальованих банком (податкових розписок), які видаються до отримання або ввезення на митну територію України легких та важких дистилатів, а також скрапленого газу, бутану, ізобутану для використання як сировини для виробництва етилену у відповідність до норм Податкового кодексу (*постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 №377 “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 р. №1215”*);

скасовано державне цінове регулювання на низку товарів і послуг, що сприяло зниженню адміністративного тиску на бізнес, усуненню надмірного втручання держави в економічні процеси, розвитку конкуренції та дебіюкратизації (дерегуляції) у сфері ціноутворення (*постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 №394 “Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. №1548 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”*);

вдосконалено систему державної підтримки створення національних експозицій України на міжнародних виставкових та ярмаркових заходах за кордоном у сфері розвитку експорту (постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 №933 “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2007 р. № 1065 і від 11 жовтня 2016 р. № 710”);

спрощено порядок функціонування та обслуговування реєстраторів розрахункових операцій (контрольно-касових апаратів у підприємствах торгівлі, громадського харчування і послуг) (постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 №987 “Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України”);

затверджено Порядок подання органу ліцензування документів в електронній формі, яким уточнено та актуалізовано вимоги до порядку подання документів до органу ліцензування та опрацювання таких документів органом ліцензування (постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №363 “Про затвердження Порядку подання органу ліцензування документів в електронній формі”);

створено правові основи для наближення Національної системи кваліфікацій до європейських вимог, удосконалення освітніх стандартів, приведення змісту підготовки кадрів у відповідність до потреб роботодавців, підтвердження результатів професійного неформального навчання, підвищення якості робочої сили (постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 №373 “Про затвердження Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів”);

створено сприятливі умови для поповнення обігових коштів підприємств авіаційної промисловості, залучення інвестицій з метою оновлення і модернізації основних фондів підприємств галузі із впровадженням сучасних технологій (постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 635 “Про затвердження Порядку та обсягів ввезення на митну територію України товарів суб'єктами літакобудування із звільненням від сплати ввізного мита та податку на додану вартість”);

розпочато процес впровадження нової моделі ринку електричної енергії України (Закон України від 13.04.2017 № 2019 “Про ринок електричної енергії”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 605-р “Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”);

закладено фундамент розвитку електронних послуг, електронної ідентифікації та цифрової економіки, зокрема визначено напрями, механізми і строки формування ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних і юридичних осіб, вдосконалення системи державного управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку держави (розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р “Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні”);

утворено Вищий суд з питань інтелектуальної власності, що дозволить забезпечити ефективний розгляд спорів, пов'язаних із захистом об'єктів права інтелектуальної власності (Указ Президента України від 29.09.2017 № 299/2017 “Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності”);

розпочато впровадження нового підходу до державного нагляду та контролю (постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 №384 “Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з оцінки відповідності вимогам технічних регламентів і визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Міністерством економічного розвитку і торгівлі”; постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №361 “Деякі питання проведення перевірок органів державного нагляду (контролю)”; постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №362 “Про внесення змін до методик розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю)”; постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №350 “Про затвердження Порядку здійснення комплексних планових заходів державного нагляду (контролю)”; постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №387 “Про Порядок функціонування інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю), внесення відомостей до неї та строки розміщення цих відомостей”; постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 №437 “Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, у сфері надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису) та технічного захисту інформації за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України, і встановлюється періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Адміністрацією Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації”; постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2017 № 461 “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України”; постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 603 “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України”; постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 560 “Про внесення зміни до пункту 7 додатка до постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 528”; постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 № 671 “Про внесення змін до Порядку здійснення габаритно-вагового контролю та справляння плати за проїзд автомобільними дорогами загального користування транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові та/або габаритні параметри яких перевищують нормативні”; постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2017 №878 “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 25 травня 2016 р. № 364”; постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.2017 №904 “Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері надання послуг електронного цифрового підпису та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Адміністрацією Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації”; постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 №937 “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1100 і від 9 листопада 2016 р. № 804”; постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 №1109 “Про внесення змін до Порядку координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного

фінансового контролю”; постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 №986 “Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”; розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 №1020-р “Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю)”; постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 №1103 “Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”; постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 №1043 “Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій”);

забезпечено дотримання прав суб’єктів господарювання під час здійснення досудового розслідування кримінальних проваджень правоохоронними органами (Закон України від 16.11.2017 № 2213-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування”);

– дерегуляція господарської діяльності у будівництві:

поліпшено умови ведення будівельної діяльності та спрощено процедури з інженерного забезпечення об’єктів будівництва (Закон України від 13.04.2017 № 2020-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поліпшення умов ведення будівельної діяльності”);

приведено у відповідність до європейських практик дозвільно-погоджувальні процедури у будівництві з метою впорядкування відносин у будівництві (Закон України від 17.01.2017 № 1817-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності”). На виконання цього Закону прийнято низку рішень Уряду:

спрощено процедуру отримання дозвільних документів на об’єкти будівництва (розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 №374 “Про внесення змін у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 р. № 523”);

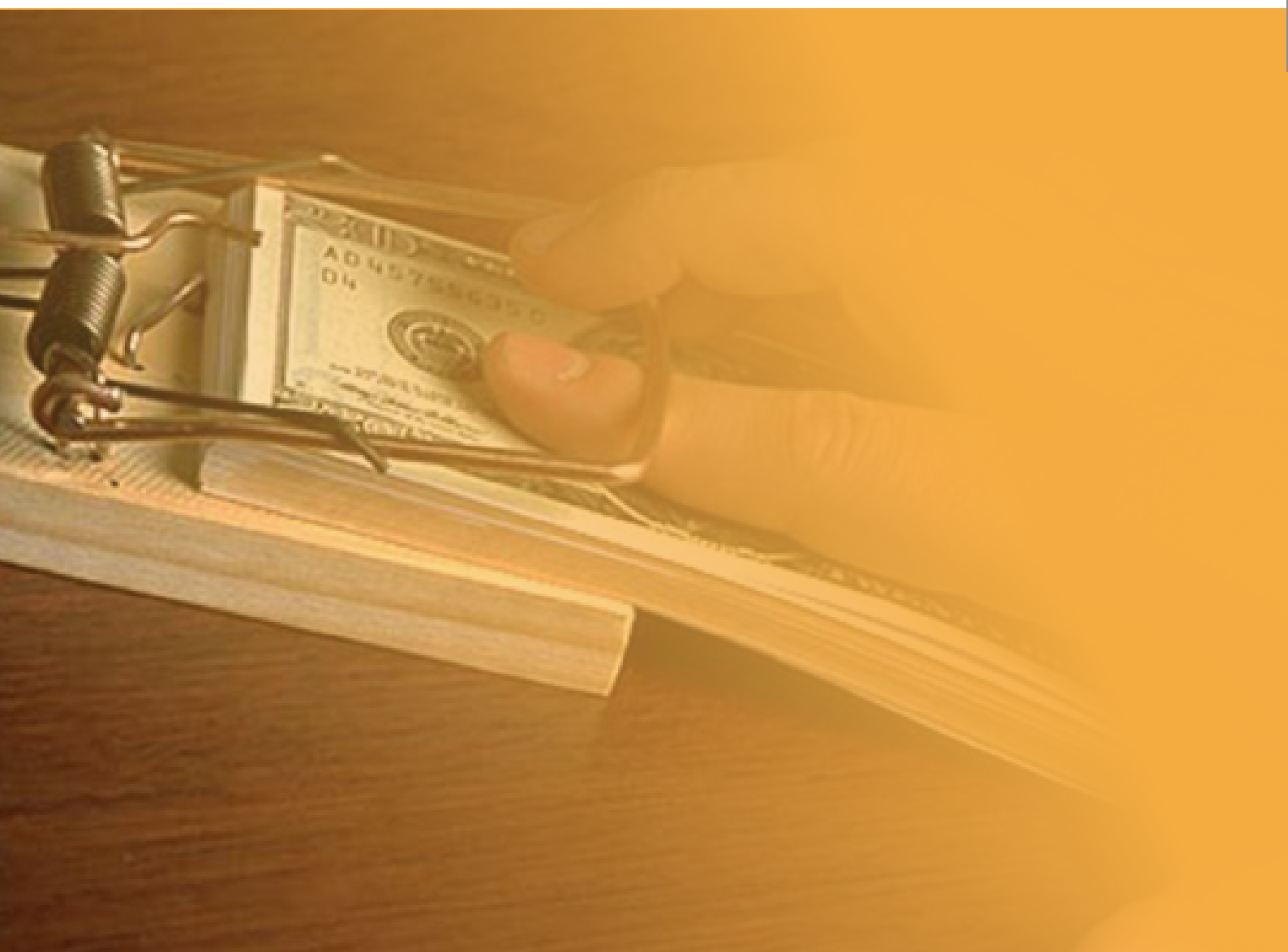
унормовано питання здійснення оцінювання ступеня ризику від впровадження господарської діяльності, пов’язаної із створенням об’єктів архітектури, яка підлягає ліцензуванню, шляхом внесення змін в перелік органів ліцензування та критерії, за якими здійснюється оцінка, визначено періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю), що забезпечує встановлення зрозумілих та прозорих для суб’єктів господарювання та органів держархбудконтролю критеріїв і уникнення можливості їх суб’єктивного застосування (постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 №383 “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 р. № 609 та від 30 грудня 2015 р. №1164”);

створено правові основи з удосконалення дозвільно-погоджувальних процедур у сфері містобудівної діяльності шляхом внесення змін до Порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів і Порядку внесення плати за видачу сертифіката, який видається у разі прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, та її розмір (*постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 №409 “Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. №461”*);

закладено правові основи для встановлення зрозумілих та прозорих для суб'єктів господарювання норм при оцінюванні ступеня ризику від провадження господарської діяльності у сфері містобудівної діяльності шляхом затвердження критеріїв, за якими здійснюється оцінка, і уникнення можливості їх суб'єктивного застосування посадовими особами органів державного архітектурно-будівельного контролю, визначено періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами державного архітектурно-будівельного контролю (*постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 №399 “Про затвердження критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері містобудування та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) органами державного архітектурно-будівельного контролю”*);

спрощено процедуру отримання дозвільних документів на виконання робіт технічно нескладних об'єктів (це, зокрема: відновлення елементів благоустрою, перепланування ненесучих стін в квартирах, заміну покриття покрівель будинків, монтаж технічних засобів телекомунікацій та антенних споруд зв'язку, влаштування засобів безперешкодного доступу для інвалідів тощо) (*постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 №406 “Про затвердження переліку будівельних робіт, які не потребують документів, що дають право на їх виконання, та після закінчення яких об'єкт не підлягає прийняттю в експлуатацію”*);

спрощено умови ведення будівельної діяльності для підрядників будівництва великих і позакласних мостів (*постанова Кабінету Міністрів України від 01.12.2017 №916 “Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 30 травня 2007 р. № 788 і від 23 квітня 2014 р. № 117”*).

**БОРОТЬБА З ТІНЬОВОЮ
ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ**

БОРОТЬБА З ТІНЬОВОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

З метою посилення боротьби з тіньовою економічною діяльністю, корупційними проявами у 2017 році органами виконавчої влади здійснювалися наступні заходи.

Упродовж 2017 року **органами Держаудитслужби³** проведено майже 2,2 тис. заходів державного фінансового контролю (в тому числі 994 планових та 529 позапланових ревізій та перевірок), з яких майже 1,8 тис. ревізій фінансово-господарської діяльності та перевірок державних закупівель.

Загалом протягом січня-грудня 2017 року на 1,6 тис. підприємств, установ і організацій усіх форм власності виявлено порушення, які призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму понад 2,3 млрд. грн., з них при використанні державних ресурсів – на суму близько 1,2 млрд. грн., комунальних ресурсів – на суму понад 627,4 млн. гривень.

Незаконне, нецільове витрачання коштів і матеріальних цінностей, а також їх недостачі встановлено на майже 1,5 тис. об'єктів контролю на загальну суму майже 1,6 млрд. грн., у тому числі майже 818,0 млн. грн. – по операціях з бюджетними коштами. При використанні державних ресурсів зазначених порушень встановлено на суму майже 762,0 млн. грн. та при використанні комунальних ресурсів – понад 407,5 млн. гривень.

Проведеними контрольними заходами встановлено, що внаслідок реалізації товарів, робіт і послуг за заниженими цінами, безоплатного надання в оренду майна тощо бюджетами усіх рівнів, бюджетними установами та організаціями, а також підприємствами втрачена можливість отримати належні доходи в сумі майже 642,9 млн. грн., у тому числі бюджетами – близько 301,6 млн. гривень.

Найбільш масштабними та розповсюдженими фінансовими порушеннями, які призвели до втрат ресурсів, є:

- незаконні витрати внаслідок оплати завищеної вартості виконаних робіт та/або наданих послуг, а також завищення кількості чи вартості придбаних товарів – 435,7 млн. гривень;

- використання грошових кредитів, позик міжнародних фінансових організацій, отриманих під гарантію Уряду України, всупереч їх цільовому призначенню – майже 410,5 млн. гривень;

³ Джерело: офіційний сайт Державної аудиторської служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/132220>

- ненарахування і неперерахування (неповне перерахування) надходжень до загального та спеціального (крім спецфонду бюджетних установ) фондів бюджету – майже 144,8 млн. гривень;
- реалізація суб'єктами господарювання товарів, робіт чи послуг (крім користування, оренди) безоплатно або за заниженими цінами – майже 121,2 млн. гривень;
- проведення незаконних (зайвих) виплат по заробітній платі – понад 120,4 млн. гривень;
- списання коштів на видатки/витрати без отримання товарів, робіт чи послуг або в обсягах, вищих від їх фактичної вартості – понад 93,8 млн. гривень;
- незаконні виплати фізичним особам (компенсацій, допомог, пільг та субсидій, пенсій, стипендій), в тому числі які не мали права на їх отримання або у завищених розмірах – понад 87,1 млн. гривень;
- зайве виділення (отримання) бюджетних коштів юридичним особам, одержувачам внаслідок завищення відповідних розрахунків або які не мали права на їх отримання – понад 79,8 млн. гривень;
- безпідставне покриття витрат фізичних або юридичних осіб, в тому числі при відсутності в обліку дебіторської заборгованості – майже 64,0 млн. гривень;
- покриття за рахунок загального фонду кошторису витрат спеціального фонду (без відновлення касових видатків загального фонду) – 62,2 млн. гривень;
- реалізація за заниженою вартістю або безоплатно послуг (крім адміністративних), які надаються на платній основі – понад 41,9 млн. гривень;
- сплата внесків до державних цільових фондів по незаконних сумах по оплаті праці або за завищеною ставкою збору – майже 40,3 млн. гривень;
- реалізація (використання) без відповідних дозволів майна бюджетних установ, підприємств державної та комунальної форми власності, що знаходяться на відповідальному зберіганні – майже 38,7 млн. гривень;
- ненарахування та неперерахування державними та комунальними підприємствами частини прибутку до бюджету – понад 38,2 млн. гривень;
- нецільові витрати – майже 36,7 млн. гривень;
- здійснення за рахунок бюджету одного рівня видатків, які відповідно до бюджетного законодавства мають здійснюватись з бюджету іншого рівня – понад 33,6 млн. гривень;
- ліквідація (знищення, розбирання) майна, проведена всупереч законодавству – майже 26,3 млн. гривень;
- недостачі коштів та матеріальних цінностей – понад 24,1 млн. гривень;
- недоотримання доходів від реалізації бюджетними установами безоплатно товарів, послуг від господарської діяльності – майже 20,8 млн. гривень;
- понаднормове списання по обліку матцінностей, що відсутні в наявності – майже 20,1 млн. гривень;
- втрата доходів через списання дебіторської заборгованості – понад 19,4 млн. гривень;

- невідображення в обліку та неотримання дебіторської заборгованості за послуги, які надаються на платній основі – понад 15,9 млн. гривень;
- проведення фінансування без затверджених кошторисів – майже 10,0 млн. гривень;
- недоотримання суб'єктами господарювання належних надходжень за майно, надане у користування, оренду – 9,9 млн. гривень;
- використання державних цільових коштів всупереч їх цільовому призначенню – понад 9,4 млн. грн., тощо.

Органами Держаудитслужби вжито заходів, завдяки яким у січні-грудні 2017 року забезпечено: відшкодування і поновлення незаконних, нецільових витрат та недостач на суму майже 562,8 млн. грн., в тому числі бюджетних коштів – майже 446,4 млн. гривень.

За результатами аналізу закупівель (без виходу на об'єкт контролю шляхом запиту документів) органами Держаудитслужби протягом звітного періоду попереджено порушень у сфері державних закупівель на загальну суму

16,8 млрд. грн., з них відмінено конкурсні торги на загальну суму 15,5 млрд. грн. та розірвано укладених договорів на 1,3 млрд. гривень.

З метою вжиття відповідних заходів до порушників фінансової дисципліни органами Держаудитслужби до правоохоронних органів у січні-грудні 2017 року передано майже 1,3 тис. матеріалів ревізій та перевірок. Правоохоронними органами за результатами розгляду матеріалів контрольних заходів протягом 2017 року розпочато 577 досудових розслідувань, долучено до кримінальних проваджень 696 матеріалів заходів державного фінансового контролю.

За результатами контрольних заходів у 2017 році у 106 випадках призупинено бюджетні асигнування, у 881 – зупинено операції з бюджетними коштами та 98 випадках розпорядникам зменшено бюджетні призначення/асигнування на суму майже 20,2 млн. гривень.

У 2017 році органами Держаудитслужби (в рамках реалізації права на звернення до суду в інтересах держави) пред'явлено 74 позови до суду щодо відшкодування втрат фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму близько 28,0 млн. гривень. Також ініційовано 586 цивільних позовів перед органами прокуратури, об'єктом контролю або його органом управління, іншим державним органом.

За 2017 рік до Держфінмоніторингу направлено 114 інформаційних повідомлень про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на суму понад 933,7 млн. гривень. Вживаючи заходи, спрямовані на посилення персональної відповідальності порушників фінансової дисципліни, до адміністративної відповідальності притягнуто понад 4,1 тис. посадових осіб. Загальна сума накладених адміністративних стягнень склала більше 1,1 млн. гривень. До дисциплінарної відповідальності притягнуто 845 посадових осіб, з яких 141 – звільнено із займаних посад, до матеріальної відповідальності – 583 особи.

У 2017 році **Державною фіскальною службою України**⁴ та її територіальними органами проведено активну роботу щодо виявлення суб'єктів мінімізації податкових зобов'язань. За 2017 рік підрозділами податкового та митного аудиту ДФС проведено близько 19,2 тис. перевірок суб'єктів господарювання (у тому числі 4,1 тис. планових та 15,1 тис. позапланових перевірок), за результатами яких сума донарахованих грошових зобов'язань, що підлягає погашенню, становить понад 16,3 млрд. гривень.

Органами досудового розслідування ДФС упродовж січня-грудня 2017 року розпочато майже 5,3 тис. кримінальних проваджень, у яких закінчено досудове розслідування та направлено до суду з обвинувальним актом 780 кримінальних проваджень стосовно 829 осіб. Забезпечено відшкодування збитків за закінченими кримінальними провадженнями на суму майже 493,4 млн. гривень.

За фактами вчинення посадовими особами ДФС злочинів у сфері службової діяльності правоохоронними органами у 2017 році розпочато 458 кримінальних проваджень. У ході розслідування кримінальних проваджень за січень-грудень 2017 року працівникам органів ДФС оголошено 176 повідомлень про підозру у вчиненні злочинів, у тому числі 53 – за одержання неправомірної вигоди. До суду надіслано матеріали 113 кримінальних проваджень, 28 осіб судом вже визнано винними у скоєнні злочинів.

За січень-грудень 2017 року за матеріалами підрозділів внутрішньої безпеки складено та направлено до суду 138 адміністративних протоколи про скоєння правопорушень, пов'язаних з корупцією, за якими 41 особи визнано винними у вчиненні адміністративного правопорушення.

З метою запобігання корупційним та іншим правопорушенням у сфері службової діяльності 514 працівникам органів доходів і зборів винесено офіційні застереження про недопущення протиправної поведінки, до дисциплінарної відповідальності притягнуто 406 осіб.

⁴ Джерело: офіційний сайт Державної фіскальної служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/>
<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dosudove-slidstvo/>
<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zapobigannya-proyavam-koruptsi-insha-informatsiya-pro>